

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfatta-
res Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konst-
hantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Föreningen Svenska
Tonsättare - SKAP - Sveriges kompositörer och textförfattare - Federationen
Svenska Musiker - Teaterförbundet/för scen och film - Svenska
Regissörsföreningen - Oberoende Filmars Förbund -
Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio,
Sveriges Television och
Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterä-
ra Yrkes-
utöva-
res Samar-
bets-
näm-
nd

Stockholm den 19 september 2016

Region Halland
Box 517
301 80 Halmstad

KLYS synpunkter på remissversionen av den regionala kulturplanen för Region Halland 2017-2020 (DNKS150228)

KLYS har tagit del av Region Hallands förslag till kulturplan för 2017-2020 och vill för de yrkesverksamma kulturskaparnas räkning härmed lämna följande synpunkter.

1 Inledning

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd – företräder via sina 14 medlemsorganisationer ca 30 000 yrkesverksamma kulturskapare i Sverige. Dessa arbetar som bl a författare, dramatiker, journalister, bildkonstnärer, musiker, kompositörer, tonsättare, regissörer, skådespelare, filmare och dansare. Organisationerna samarbetar under KLYS paraply i frågor som rör t ex kulturpolitik, upphovsrätt, arbetsmarknad, trygghetssystem och yttrandefrihet.

KLYS utgör en samlad röst för Sveriges kulturskapare i den nationella kulturpolitiken. Samverkansmodellens inträde i den svenska kulturpolitiken har, förutom ett nytt sätt att fördela statliga bidrag till regional kulturverksamhet, inneburit en etablering av en ny kulturpolitisk karta där samverkan och dialog på alla plan är satt i fokus: mellan stat, region och kommun och där också det professionella kulturlivet och civilsamhället ska delta i dialogen.

Enligt förordningen ska de regionala kulturplanerna tas fram ”efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället”. Att använda sig av professionella kulturskapare som experter på sitt konstområde är ett utmärkt sätt att ta tillvara de professionella kulturskaparnas regionala erfarenheter, att utveckla diskussionen om kulturskaparnas villkor och att formulera en regional konstnärspolitik.

Formen för samråd väljer regionen själv. KLYS verkar för att dialoger sker i formaliserad form, d v s att det finns en kontinuitet och långsiktiga strategier för att involvera professionella kulturskapare i

dialog runt kulturplanens framtagande, genomförande och uppföljning. Vi kommer under 2016-2017 att kartlägga de regionala kulturskaparsamråden i landet samt ta fram en manual från KLYS med rekommendationer till kulturskaparsamråden i regionerna. KLYS verkar bl a för att dessa samråd, där yrkesverksamma kulturskapare bidrar som experter, arvoderas. Vi har för ändamålet tagit fram särskilda arvodesrekommendationer från KLYS.

Bland KLYS viktigaste frågor, som även gäller arbetet med regionala kulturplaner och samverkansmodellen, är att principen om armlängds avstånd används och värnas. Denna princip har skapats för att konsten ska kunna stå fri från politiska viljor, och är av yttersta vikt för att konstnärlig frihet ska kunna upprätthållas och att demokratiska samtal ska kunna ske i samhället. Enligt principen ska konstnärliga och kvalitativa bedömningar inte göras av den politiska sfären utan av sakkunniga ämnesexperter, yrkesverksamma kulturskapare och konstnärliga ledare, t.ex. i särskilda referensgrupper och bedömningskommittéer. KLYS bevakar också hur konstnärlig kvalitet och förnyelse får utrymme, hur mångfalden inom kulturen främjas samt balansen mellan kultur- och aspektpolitik av olika slag.

Här nedan följer en sammanfattning av KLYS mest centrala bevakningsområden, när det gäller regionala kulturplaner och regional kultur- och konstnärspolitik:

Grundläggande värden

- Hur bevakar kulturplanen kulturens egenvärde och balansen mot aspektpolitik?
- Bidrar den här satsningen till konstnärlig kvalitet och förnyelse?
- Hur arbetar regionen med principen om armlängds avstånd?
- Hur arbetar regionen med att främja mångfald inom kulturen?

Kulturskapares villkor

- Vilka förutsättningar behövs för att professionella kulturskapare inom alla konstområden ska kunna verka i regionen? Hur formuleras regional konstnärspolitik i regionen?
- Vilka målsättningar formulerar regionen utifrån betydelsen av rimliga avtal och ersättningar till kulturskapare för deras arbete?
- Hur kan regionalt verksamma kulturskapare stödjas med kompetensutveckling och vidareutbildning? Hur kan man på andra sätt stödja de yrkesverksamma som vill utvecklas och vara kvar i regionen?
- Hur diskuterar och synliggör regionen skillnaden i villkor mellan yrkesutövande och ideella utövare?
- Vilka stödfunktioner finns för professionella kulturskapares företagande i regionen?
- På vilka sätt kan regionen och dess kommuner integrera kulturskapare som självklar samarbetspart?

Kulturell infrastruktur

- Hur ser utbudet ut av lokaler för mötesplatser och arbetsplatser i regionen? D.v.s. replokaler/verkstäder/träningslokaler/inspelningsstudios m m. Vad kan byggas ut, förstärkas lokalt och/eller regionalt?
- Vilken strategi formulerar regionen i sin kulturplan angående samspelet mellan institutioner och det fria kulturlivet?
- Vilka regionöverskridande verksamheter finns och vad har regionen för utvecklingsmål för dessa?
- Hur planerar regionen att arbeta med och utveckla nationella och internationella samarbeten?

2 Generella utgångspunkter och kulturplanens disposition

Region Halland, med ca 317 000 invånare fördelade på 6 kommuner, har varit med i kultursamverkansmodellen sedan 2011 och detta är regionens tredje kulturplan inom ramen för modellen. Planen ska gälla från 1 januari 2017 till 31 december 2020.

Regional kulturpolitik innebär ofta kompromisser mellan aspektpolitiska användarperspektiv och konstnärliga egenvärdesperspektiv. Första meningen i inledningen till Region Hallands förslag till ny kulturplan (sid 3) har i KLYS ögon en instrumentell slagsida, när man så rakt på sak hävdar att kulturplanen "syftar till att förstärka kulturens kraft för att bidra till utveckling och tillväxt i Halland." Också första meningen i avsnittet "Kulturen i den regionala utvecklingen" (sid 4) signalerar tydligt att Halland har en aspektpolitisk dominans över kulturpolitiken. Region Hallands ambitioner är till synes att kulturen främst ska användas som ett verktyg för att öka regionens attraktivitet och utvecklingskraft.

KLYS föreslår dock att de båda ovan nämnda avsnitten nyanseras något i slutversionen av planen och då även poängterar kulturens egenvärde. Efter en genomläsning av hela planen uppfattar vi nämligen tvärtemot ovanstående inledningsavsnitt, att Region Halland i sin kulturplan faktiskt lägger sitt fokus på just sådant som kulturens egenvärde, konstnärlig kvalitet och vikten av goda förutsättningar för de professionella kulturskaparna i länet. Vi välkomnar att det här är en kulturplan som i ett KLYS-perspektiv sticker ut väldigt positivt jämfört med flera andra planer. Regionens konkreta ambitioner sammanfattas tydligt i punkter avsnitt för avsnitt, vilket underlättar mycket.

En svaghet med denna remissutgåva är dock att innehållet och upplägget inte följer normen för regionala kulturplaner och att innehållsförteckningen är något svårgräpbar för läsaren jämfört med vissa andra planer. Under huvudrubriken "Utvecklingsområden" står underrubrikerna i bokstavsordning, vilket inte behöver vara negativt i sig. Dock varvas avsnitt om specifika kulturverksamheter/institutioner med avsnitt om hela verksamhetsområden. KLYS föreslår att slutversionen av kulturplanen ges en bättre struktur i dispositionen för att underlätta för läsaren. Exempelvis vore det mer överskådligt med ett huvudavsnitt om scenkonst med teater, dans och musik som underrubriker, liksom att avsnittet om kulturverksamheten Art Inside Out läggs som underrubrik till avsnittet "Bild och form".

3 Begrepp och definitioner

I det utmärkta avsnittet "Det fria professionella skapandet inom konst och kultur" (sid 15) inleder regionen med att definiera begreppet "professionell kulturskapare". Det är lovvärt, men vi förordar att definitionen kompletteras med "och/eller" samt "upphovsperson" på slutet: "Professionell är den kulturskapare som har sitt konstnärskap som yrke och som har dokumenterad utbildning, dokumenterad erfarenhet eller bådaddera, inom sin konstart. En professionell kulturskapare kan verka inom en kulturinstitution *och/eller* som en fri utövare eller *upphovsperson*."

KLYS välkomnar att Region Halland i sin plan lyfter begreppet "professionella kulturskapare" redan i inledningsavsnittet, men vi noterar att regionen i denna remissutgåva är inkonsekvent i begreppsanvändningen. Det blir rörigt för läsaren och oklart vad regionen specifikt avser när det omväxlande talas om både professionella kulturskapare, fria kulturskapare och fria professionella kulturskapare.

För att upprätthålla en konsekvent begreppsapparat som skiljer tydligt mellan konstnärligt yrkesverksamma och amatörer, understryker vi vikten av att konsekvent använda begreppet

”professionell” eller ”yrkesverksam” framför titlarna kulturskapare eller konstnär. Vi förespråkar helt enkelt att regionen till sin slutversion av kulturplanen renodlar kulturskaparbegreppet i hela dokumentet. I punktlistan på sidan 4, liksom på sidan 10 och på några fler ställen i planen vore det önskvärt att förtydliga kulturskaparbegreppet och specificera om det handlar om de professionella eller inte.

I denna begreppsrenodling bör även användningen av ”konstnär” i skrivningarna ses över. För tydlighetens skull förordar vi att ”konstnärer” överst på sidan 27, ”fria konstnärer” i fjärde stycket på sidan 54, samt ”professionella konstnärer” i första stycket på sidan 10, byts ut mot ”professionella kulturskapare”.

KLYS är också tveksam till användningen av ordet ”fria” kulturskapare i kulturplanen, eftersom det är otydligt och implicit förutsätter att det skulle existera ”ofria kulturskapare” av något slag, som skulle falla utanför. Vi förstår att regionen med detta begrepp velat skilja ut ”det fria kulturlivet” vid sidan av det institutionsbaserade kulturlivet. Men vi vill betona att det ur ett konstnärspolitiskt perspektiv är överflödigt att tala om ”fria” kulturskapare. KLYS företräder alla yrkesverksamma kulturskapare oavsett om de har koppling/anställning vid en institution eller inte. Regionens dialog med och ansvar för det professionella kulturlivet bör därför omfatta yrkesverksamma kulturskapare oavsett anställnings/-verksamhetsform. Det vore därför på sin plats att genomgående tala om ”professionella kulturskapare”, och slopa tillägget ”fria”.

Även om begreppet ”konstnärlig mångfald” i sig inte nämns i planen välkomnar KLYS att dokumentet innehåller skrivelser som handlar om att upprätthålla en bredd i det konstnärliga utbudet i regionen, och om hur goda förutsättningar för alla konstområden (även de mindre publika) ska kunna utvecklas. Vi värdesätter att regionen konkret talar om ”Öppenhet för nya konst- och kulturformer” och att ”främja inflödet av nya idéer och impulser” (sid 9). (Jämför Unescos konvention till skydd för kulturell mångfald, som Sverige och EU anslutit sig till, och som också har bäring på den regionala nivån.)

KLYS välkomnar att regionen lyfter konstnärliga kvalitetsbegreppet på flera ställen i planen. Se vidare kommentarer i avsnitt 6 nedan.

Vi finner för övrigt att det är oklart vad Region Halland lägger i begreppet kulturföretagare som används bl.a. på sidan 16. Vad avses egentligen i att göra skillnad på en ”vanlig” företagare och en kulturföretagare?

4 Samråd med professionella kulturskapare

KLYS sätter stort värde på att Region Halland i början av 2016 inrättade en formaliserad konstområdesövergripande referensgrupp med professionella kulturskapare verksamma i regionen. Det uppstår särskilda mervärden just i det att representanter för olika konstarter sammanträder gemensamt med förvaltningen. Men KLYS välkomnar också att nya former för samråd föreslås i kulturplanen. Vi vill understryka att konstområdesspecifika samråd på intet sätt bör ersätta de konstområdesövergripande, utan vara ett komplement.

Det är också viktigt att påpeka att regionala samrådsgrupper bör omfatta både frilansande och institutionsanställda kulturskapare. Det ger inte en rättvis bild av det professionella kulturlivet i regionen om det som regionen kallar ”fria” kulturskapare har rätt till egen direktrepresentation och dialog, medan anställda vid kulturinstitutioner, oavsett anställningsform, ofta representeras kollektivt utanför kulturskaparsamråden via någon person på ledningsnivå. De enskilda anställda

kulturskaparnas synpunkter riskerar på så sätt att inte komma fram. KLYS understryker vikten av att Region Halland beaktar denna problematik och agerar för att lyfta samtliga professionellt verksamma kulturskapares perspektiv i länet. Jämför resonemanget ovan om användningen av begreppet "fria" kulturskapare.

Om behov uppstår på sikt för förändringar av den regionala samrådsprocessen med kulturskapare står KLYS gärna till kulturförvaltningens tjänst med stöd, samråd och rådgivning. Vi kommer som ovan nämnts under 2016/2017 att ta fram en manual med rekommendationer om hur ett kulturskapsamråd bör se ut och vad dess arbete och funktioner bör omfatta.

Vi vill för övrigt påpeka att detta förslag till kulturplan saknar avsnitt med redogörelser för hur samrådsarbetet med de professionella kulturskaparna inför framtagandet av planen gått till. Det vore på sin plats att i planen lista vilka samråd som genomförts och när de gjorts.

5 Kulturpolitiska utgångspunkter och övergripande strategier

Det är eftersträvansvärt att Region Halland i sitt förslag till ny kulturplan så tydligt lyfter kommunsamverkan och -samråd inför framtagandet av planen och särskilt betonar vikten av att region och kommuner gemensamt utvecklar kulturlivet. KLYS välkomnar att Hallands region och kommuner i sina gemensamma prioriteringar för planperioden särskilt lyfter satsningar på de professionella kulturskaparna och det man kallar "det fria skapandet inom konst och kultur".

Vidare välkomnar KLYS att planen innehåller utförliga redogörelser för hur den regionala kulturpolitiken är strukturerad och samverkar på olika nivåer och politikområden. I jämförelse med många kulturplaner är de kulturpolitiska avsnitten i Hallands plan omfattande och pedagogiskt informativa. Vi sympatiserar med att regionen talar om kulturpolitikens basuppdrag respektive spetsuppdrag, och hur definitionen av det senare betonar vikten av konstnärlig kvalitet och lyfter de professionella kulturskaparnas avgörande roll för att upprätthålla basuppdraget.

Vi sätter särskilt stort värde på att regionen bland sina kulturpolitiska basuppdrag framhäver vikten av att upprätthålla en infrastruktur som "producerar professionell konst".

Vi tycker också att det är bra att man talar om konstnärlig spets (sid 10), men det kan vara ännu tydligare formulerat att det då handlar specifikt om professionella utövare och upphovspersoner.

Kanske kunde kulturplanen tjäna på ett särskilt avsnitt med ett generellt tydliggörande av och resonemang kring balansen mellan det professionella och det amatörmässiga kulturskapandet, samt mellan det institutionella och det fria professionella kulturlivet samt ideella kulturinitiativ och -satsningar.

KONSTNÄRLIG KVALITET

KLYS välkomnar som sagt att Region Halland lyfter kvalitetsbegreppet på flera ställen i planen. När det gäller andra stycket på sidan 10 frågar vi oss dock vad det i sammanhanget sammanförda begreppet "konstnärliga och kvalitativa kriterier" innebär? Är det bara en semantisk tolkning av oss, eller avser regionen att diskutera konstnärlighet i sig respektive kvalitet i sig? Ännu viktigare, menar vi, är att regionen här fördjupar redogörelsen och förklarar sina intentioner och vad man konkret menar ska göras i praktiken. Vem ska göra bedömningarna – tjänstemän och/eller sakkunniga? Eller är det även antal besökare som ska spela in?

PRINCIPEN OM ARMLÄNGDS AVSTÅND

Vi finner det mycket anmärkningsvärt att Hallands kulturplan trots i övrigt bra kulturpolitiska analyser och intentioner helt saknar skrivningar om principen om armlängds avstånd. KLYS hoppas att den färdiga versionen av kulturplanen kompletteras med en beskrivning av hur region Halland tillämpar den principen, och att det då påminns om att principen är viktig att applicera både på politisk nivå och tjänstemannanivå.

DIGITALISERING

När det gäller avsnittet om digitalisering (sid 9) understryker vi att det är viktigt att regionen där poängterar vikten av att värna upphovsrätten för de professionella kulturskaparna. Regionen Halland konstaterar i avsnittet bl.a. att gränserna mellan professionell och amatör flyter samman i ett digitaliserat samhälle. Här vore det på sin plats att man tydliggör sin egen hållning inför detta faktum, och mer konkret vilka ambitioner regionen har med sin kulturpolitik under planperioden för att främja de olika aktörernas skilda intressen var för sig.

UTBILDNING

Skrivningar om högre utbildning inom de konstnärliga ämnena saknas helt i detta förslag till kulturplan. Det vore önskvärt att man förde fram ett mål om samverkan med högre utbildning (universitet/högskola) inom det konstnärliga fältet, samt konstnärlig forskning, särskilt då Halland generellt i planen uttrycker en strävan efter att upprätthålla spetskultur.

REGIONALA KULTURKONSULENTER

Något vi saknar i Hallands kulturplan är ett avsnitt som belyser hur regionen under planperioden avser att utveckla det verksamhetsområde som i Kulturrådets förordning kallas "Konst- och kulturfrämjande verksamhet". Ingenstans i remissutgåvan finner vi några skrivningar om regional kulturkonsulentverksamhet. Även om man ger uttryck för höga ambitioner med infrastrukturen i det kulturpolitiska basuppdraget, så blir det oklart hur regionen avser att tillmötesgå behovet av större samverkan mellan institutioner och professionella kulturskapare.

Vi tror att en konsulentverksamhet bäst samordnar sina resurser om den i högre grad tar intryck av de professionella kulturskaparnas specifika erfarenheter och synpunkter. Här ser vi referensgruppen för professionella kulturskapare som en nyckel till konkret kompetensförmedling från kulturlivet till både den regionala kulturförvaltningen och kulturpolitikerna.

FINANSIERING OCH FÖRDELNING

Generellt sett finner vi många bra tankar i planen, men det är lite svårt att avgöra vad som är projekt som är i gång och vad som planeras. Självfallet brukar regioner göra mer specifika redogörelser i sina årliga handlingsplaner, men vi tror att Region Hallands kulturplan skulle kunna vässas ytterligare med en tydligare beskrivning av finansiering och fördelning av ansvar mellan region och kommuner. Likaså behöver det i dokumentet framgå om man anser att det kräver utökade satsningar för att uppfylla planens målsättningar.

6 Kulturskapares villkor och regional konstnärspolitik

KLYS ser mycket positivt på att Region Halland så tydligt har kopplat flera konstnärspolitiskt orienterade strategier till sin regionala utvecklingsstrategi i stort, bl.a. att "underlätta för kulturskapare att bo och verka i Halland" och "medverka till förnyelse, spets och kvalitet i kulturlivet".

I en jämförelse med många andra regionala kulturplaner är det relativt unikt med så genomgående konstnärspolitiska perspektiv. Halland väljer, likt ett fåtal andra regioner, att trots sin begränsade storlek och folkmängd lägga en tydlig grund till en regional konstnärspolitik som i ett KLYS-perspektiv i mångt och mycket är föredömlig.

KLYS vill i sammanhanget rekommendera Halland att mer djuplodande kartlägga professionella kulturskapare och deras villkor i länet för att skapa en god grund för en väl förankrad och utvecklad regional konstnärspolitik under kommande planperiod och i ett längre tidsperspektiv.

Som vi ovan påpekade är det viktigt att regionalpolitiska strategier för kulturskapares villkor i regionen ska omfatta alla professionellt verksamma kulturskapare och inte bara de som definieras som "fria". KLYS vill understryka att även sådana som arbetar på de regionala kulturinstitutionerna ska bjudas in och medverka i regionala kulturskaparsamråd. Jfr ovan.

När det gäller femte stycket på sidan 15 är det viktigt att tydligt nämna kollektivavtalens betydelser för ersättningsnivåer, inte bara nationella intresseorganisationer.

När det gäller ekonomiska villkor för professionella kulturskapare nämns med all rätt MU-avtalet och enprocentsregeln för bild- och formkonstnärer. Det bör dock på ett tydligt sätt tilläggas i kulturplanen att de avtal och arvodesrekommendationer som gäller för kulturskapare inom olika konstområden, såsom kollektivavtal och minirekommendationer, ska respekteras av det offentligt finansierade regionala kulturlivet, likaså att kulturskapares upphovsrätt ska respekteras.

7 Synpunkter gällande de specifika konstområdena

7.1 Professionell teater-, dans- och musikverksamhet

Som tidigare nämnts vore det mer överskådligt för läsaren om kulturplanen hade ett enhetligt avsnitt om scenkonsten som verksamhetsområde, med teater, dans och musik som separata underavsnitt.

KLYS värdesätter att Region Halland i planen återkommande betonar att kvalitet ska ligga i fokus för åtgärderna på scenkonstområdet under planperioden. Vi vill dock uppmärksamma att när de offentliga anslagen inte förmår hålla jämna steg med pris- och löneökningar hotas möjligheterna att behålla den höga kvaliteten och omfattningen på verksamheterna, samtidigt som utrymmet för konstnärlig utveckling krymper.

En viktig sak för det regionala scenkonstområdet är kompetensutvecklingsinsatser. Det är positivt att Hallands kulturplan redan inledningsvis (sid 4) lyfter frågan om att möjliggöra för kulturskapare att utveckla sitt konstnärskap.

I avsnittet "Det fria professionella skapandet inom konst och kultur" utvecklar regionen detta under

”Öka möjligheten till utbildning och fortbildning” – men i ett specifikt scenkonstperspektiv tycker vi att begreppet kompetensutveckling har en mer positiv och utvecklande klang än ”fortbildning” och att det vore tacknämligt med mer konkreta åtgärder än enbart svepande skrivningar om att det är något viktigt.

Det är positivt att Halland uppmärksammar professionella kulturskapare som både hemmahörande inom institutionerna och som frilansande och därigenom pekar ut, vad vi tycker, vikten av att professionella kulturskapare och institutioner interagerar och är viktiga för varandras samexistens.

DANS

Avsnittet om dans är positivt men även här behöver resonemanget om förutsättningar för professionella kulturskapare och deras möjlighet att verka och kompetensutveckla sig finnas med.

TEATER

Avsnittet om teater är mindre konkret och mer en uppräkningslista av vad som görs. Vi tycker att det är bra att regionen lyfter arrangörsrollen/Riksteatern och deras vikt av att sprida teatern i länet.

Vi saknar helt skrivningar om problematiken med att uppräkningslistan av medlen för verksamheten inte går i takt med uppräkningslistan av priser och löner i övriga samhället.

Under rubriken ”Teaterns infrastruktur” står det: ”Regionteatern är också en viktig arbetsgivare åt fria konstnärer, hantverkare, företag och entreprenörer från hela Sverige.” Vi finner denna uppräkningslista lite märklig – dvs. att teatern är en arbetsgivare åt företag och entreprenörer – det låter som om teatrar har en verksamhet bortom scenkonst som inte helt går i linje med det vi tycker att de ska satsa på. Att teatrar är viktiga arbetsgivare åt professionella kulturskapare som bildkonstnärer, scenografer, ljusdesigners, maskörer, skådespelare, regissörer, musikalartister osv. är ju självklart, men varför ”företag och entreprenörer”?

Under rubriken ”Utvecklingsmöjligheter” står det: ”Teater Halland ska därför ges förutsättningar att behålla och stärka sin spetskompetens för att utveckla den konstnärliga kvaliteten i sitt arbete. Detta kan bland annat ske genom interregional samverkan om kompetensförsörjning.”

Vi ställer oss frågande till om det är så att interregional kompetensförsörjning ska innebära att teatrar ska samverka med andra institutioner och ”låna personal” av varandra. Detta kan på sikt leda till att man lägger ner vissa mindre institutioner och till färre arbetsmöjligheter för professionella kulturskapare på scenkonstområdet. KLYS ser positivt på kommunala och interregionala samarbeten men förutsätter att det innebär fortsatta arbetsmöjligheter för Region Hallands kulturskapare.

7.1.1 Musik

Musikavsnittet inleds med några i våra ögon kanske överflödiga skrivningar om musik som konst i svepande ordalag. Vi ställer oss också lite frågande till följande mening under rubriken ”Musikens infrastruktur”: ”Många hallänningar ägnar sig åt musik på fritiden och på amatörnivå, men det finns också musiker och musikgrupper som arbetar professionellt.” Vad vill regionen säga med detta konstaterande? Vi föreslår att skrivningen görs om för att tydliggöra hur regionen ser på skillnaden mellan det professionella musikalivet och amatörmusikalivet, hur dynamiken i musikalivet ser ut och hur dessa samverkar i regionen.

Varken musikdramatik som konstform eller nutida konstmusik i stort lyfts nämnvärt i musik- eller teateravsnitten. Musikdramatiken skulle i planen kunna beskrivas som ett eget fält (kanske i teateravsnittet) med egna förutsättningar, inte minst eftersom det finns både fria, professionella musikdramatiska grupper och återkommande festivaler sedan flera år tillbaka i Halland, vilket har uppmärksammats nationellt.

Det vore också önskvärt att regionen redogjorde mer för sina ambitioner kring nutida konstmusik, som bl.a. omfattar nyskriven musikdramatik, inte minst eftersom ett ökat antal uruppföranden gjorts i Halland de senaste åren. Halland framstår som en region med generellt höga pretentioner inom kulturen och konkreta saker som samverkan med kompositörer kunde gott lyftas mer konkret i musikavsnittet.

KLYS välkomnar de målsättningar för musikområdet som beskrivs, men vi finner i stort inga förslag eller konkreta handlingsplaner för hur detta ska åstadkommas.

7.2 Litteratur

KLYS har i samråd med Författarförbundet och dess regionombud på Gotland följande synpunkter på skrivningen om litteraturområdet i kulturplanen:

Region Halland lyfter yttrandefriheten och litteraturen som konstområde på ett unikt starkt vis och avsnittet om litteratur hör till de mest ambitiösa vi tagit del av jämfört med andra regionala kulturplaner. Vi sätter stort värde på att regionen så eftertryckligt avser "Utveckla litteraturen som konst" och "underlätta för författare att bo och verka i regionen". Vidare välkomnar vi att man så starkt betonar både kvalitetsaspekter och litteratur som "konstnärlig upplevelse".

Det är värdefullt att regionen vill gynna återväxten av författare i regionen genom fler mötesplatser för litteraturen och utveckling av satsningar som t.ex. poesitävlingen Poetry Slam för att bl.a. främja möten mellan amatörer och professionella. Vi ser fram emot att höra mer om verkningarna av utvecklingen av både regionens litteraturstöd och litterära mötesplatser under planperioden.

7.3 Bild och form

För att Halland ska få konstnärliga livsmiljöer är det glädjande att enprocentsregeln för konstnärlig gestaltning av offentliga miljöer ska tillämpas. Det är också bra att Region Halland har ambitionen att förbättra förutsättningarna för bild- och formkonstnärer att arbeta i Halland genom att inrätta projektbidrag och tillämpa MU-avtalet som en riktlinje för konstnärers ersättning vid utställningar, när 64 procent av bild- och formkonstnärerna i Halland har en månadsinkomst under 13 300 kr (år 2014), vilket kan jämföras med den genomsnittliga månadsinkomsten i länet som enligt SCB var 23 767 kronor.

Nästan sju av tio bild- och formkonstnärer i Halland uppger också att de arbetar med annat än den konstnärliga verksamheten för att kunna försörja sig, vilket är ett slöseri med regionens konstnärliga kompetens. 37 procent av konstnärerna uppger att de tvingats tacka nej till att medverka i en utställning för att ersättningen och villkoren varit så dåliga att de inte har haft råd att medverka, och tre av fyra konstnärer svarar att de inte fått utställningsersättning enligt MU-avtalet.¹ Mot denna bakgrund föreslår KLYS att Region Halland skriver in i sin kulturplan att:

---

¹ Se KRO/KIF:s rapport "Utsikt från ateljéerna: Länsvisa undersökningar" (2014).

- Det ska tas fram en konstpolicy och en konkret handlingsplan för bild- och formkonsten som kan svara upp mot strategierna i kulturplanen om att ”medverka till förnyelse, spets och kvalitet i kulturlivet” och ”underlätta för kulturskapare att bo och verka i Halland”. Den bör tas fram i dialog de yrkesverksamma bild- och formkonstnärerna och ta ett samlat grepp på bild- och formkonsten utifrån regionens specifika förutsättningar.
- Det ska införas en regional MU-avtalspott till vilken alla regionens utställningsarrangörer kan söka medfinansiering för att bild- och formkonstnärerna ska få MU-avtalsenliga ersättningar inklusive ersättning för deras arbetstid. Regionen bör årligen följa upp och redovisa hur MU-avtalet har tillämpats bland utställningsarrangörer i Halland.
- Det ska införas en stödfunktion för att i samverkan med kommunerna utveckla metoder och riktlinjer för att kommunerna i regionen ska ha möjlighet att tillämpa enprocentsregeln för konstnärlig gestaltning. Det kan handla dels om den formella styrningen, dvs. riktlinjer för markanvisningar och exploateringsavtal, gestaltungsprogram och detaljplaner, dels metoder för att köpa in och genomföra konstnärliga gestaltningar. På så sätt bidrar Region Halland till att skapa en varaktig struktur för en konstnärlig samhällsutveckling med levande livsmiljöer som skapas med tanke om hela människan. Förslaget ligger i linje med kultursamverkansmodellens ambition att öka samverkan och ger stordriftsfördelar.
- Det ska upprättas fler stipendier och projektbidrag för att förbättra villkoren för bild- och formkonstnärer. Konstnärer ska engageras i fler regionala sammanhang, exempelvis inom fortbildningar, i arbetet med regionala planer och utvecklingsprocesser.

7.4 Film

KLYS och vår medlemsorganisation Oberoende Filmares Förbund ser mycket positivt på Region Hallands planer på residens för både inhemska och internationella filmare. Vi tror att en sådan blandning är fruktbar för att bl.a. stimulera till nya kontaktytor. Det är ont om residens som filmare kan söka, så här har Halland verkligen potential att profilera sig jämte t.ex. Bergmångårdarna på Gotland/Fårö.

För att mer långsiktigt locka yrkesverksamma filmare till regionen kan subventionerade arbetslokaler, gärna i s.k. kluster eller i form av kombinerade bostäder och lokaler, kanske vara något att utveckla.

Viktigt dock att inte fastna vid enbart ”halländsk film” eller ”halländsk synlighet i film”, utan fokusera på vad regionen unikt kan komplettera med i branschen jämte de väsentligt större aktörerna Film i Skåne och Film Väst när det gäller sådana saker som lugn, förkovran, konstnärlig höjd, möten och halländsk natur med hav och himmel.

Generellt för filmområdet tycker vi det är en ambitiös plan som vittnar om varierad filmkultur i regionen, och god kompetens kring både djup och bredd. Vi uppskattar ambitionen att film med halländsk koppling ska kunna ses av invånarna i länet. Kanske kunde framgångsrika och välbesökta satsningar som Doc Lounge och andra filmklubbar visa kortfilm med halländsk koppling som förfilm?

8 Sammanfattande synpunkter

Region Hallands förslag till ny kulturplan för perioden 2017-2020 är i vissa avseenden ett motsägelsefullt dokument. Halland tar avstamp i starkt aspektpolitiska ambitioner för att sedan lägga stor vikt vid konstnärspolitiska perspektiv och kulturens egenvärde.

Visserligen ger denna remissutgåva ett bestående brokigt intryck, men på det stora hela ser KLYS mycket positivt på förslaget till kulturplan. I jämförelse med många andra planer ger Halland ett stort utrymme för fördjupade resonemang kring konstnärspolitiska frågor och strategier för planperioden, vilket vi finner högst föredömligt. Regionen lyfter tydligt både kulturens egenvärde, konstnärlig kvalitet, de professionella kulturskaparnas villkor och vikten av en stark regional infrastruktur för kulturen. Vi saknar emellertid skrivningar om regionens policy kring armlängds avstånds-principen och hoppas att sådana kommer att läggas till i den färdiga versionen.

Dokumentet är i sin helhet välskrivet, men har sina svagheter. Dispositionen haltar, liksom en del begreppsanvändning, i synnerhet kring kulturskaparbegreppet. Här tror vi att en renodling vore på sin plats för att öka tydligheten.

Att Region Halland i sin remissutgåva frångår normen för hur de flesta kulturplaner är strukturerade behöver inte vara fel i sig. Men vi är övertygade om att dokumentet skulle tjäna på att avsnittsindelning och rubriksättning ses över till slutversionen. Vi värdesätter dock regionens ambitioner att presentera en kulturplan som botten tydligt i sitt eget landskap och pragmatiskt lyfter de olika regionalpolitiska förutsättningarna och förslag på åtgärder framför generaliserande visioner om kulturen. Särskilt bra är varje verksamhetsområdes tydliga punktlister över vad regionen vill åstadkomma under planperioden. I somliga fall vore det önskvärt med än mer konkretion.

KLYS vill slutligen tacka Region Halland för att vi getts tillfälle att ta del av remissutgåvan av den kommande kulturplanen och inkomma med detta yttrande. Vi ser fram emot en fortsatt givande dialog i kultur- och konstnärspolitiska frågor, och följer med stort intresse hur regionen fortsätter samråda med referensgruppen för de yrkesverksamma kulturskaparna.

För KLYS

Carl Liungman
Regionalpolitisk sekreterare

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd

**Alströmergatan 12, 7 tr
112 47 Stockholm**

Telefon Carl: 070-262 19 38

www.klys.se